

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи»

для аспірантів спеціальності 033 Філософія
галузь знань 03 Гуманітарні науки

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма з «Філософії освіти і сучасних проблем вищої школи» для аспірантів спеціальності 033 Філософія. – «26» серпня, 2022 р. – 10 с.

Розробник:

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства Даниляк Ростислав Петрович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства

Протокол від «26» серпня, 2022 р. № 1

Завідувач кафедри філософії,

соціології та релігієзнавства М.В. Дойчик

Схвалено методичною комісією філософського факультету

Протокол від «5» вересня 2022 р. № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: (шифр і назва) 03 Гумантарні науки	За вибором	
	Спеціальність: 033 Філософія		
Модулів –		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		II	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		4-ий	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії	Лекції	
		20 год.	
		Практичні, семінарські	
		10 год.	
		Лабораторні	
		год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: Екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: 30 (33%) аудиторних, 60 (67%) самостійна робота.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування комплексної системи знань з філософії освіти і сучасних проблем вищої школи.

Основними завданнями вивчення дисципліни є

- аналіз методологічної функції філософії, як важливої умови дослідження теорії і практики сучасної освіти;
- здійснення концептуального синтезу онтологічного, гносеологічного, аксіологічного і праксеологічного аспектів філософського осмислення вітчизняної освіти;

- дослідження кризових проблем сучасної освіти; виявлення шляхів виходу з кризи і підвищення його ефективності та оптимізації.

В результаті вивчення дисципліни аспірант повинен:

Знати:

- основні методи вивчення філософії освіти і сучасних проблем вищої школи; філософські характеристики сфери освіти, її онтологічні і соціальні основи; аксіологічну природу філософії освіти;
- питання модернізації та реформування сучасної освіти.

Вміти:

- оперувати основними категоріями філософії освіти і сучасних проблеми вищої школи;
- володіти навичками дискусії і полеміки, а також аналітичного мислення, що дозволяють аспіранту брати участь в обговоренні питань, пов'язаних з філософією освіти і сучасних проблем вищої школи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи

Тема 1. Філософія освіти, її зміст і значення

Поняття і предмет філософії освіти.

Роль освіти у житті людини.

Самоствердження людини в освіті.

Тема 2. Гендерне питання в освіті

Гендерний підхід у педагогіці та освіті.

Статеворольовий і гендерний підходи в освіті.

Методологія і методика гендерного аналізу освіти.

Тема 3. Академічна культура

Академічна культура, її поняття і функції.

Принципи і цінності академічної культури.

Тема 4. Навчальний заклад як формальна організація.

Бюрократичний характер освіти як формального інституту.

Функції освіти.

Тема 5. Освіта та соціальна нерівність.

Передумови виникнення проблеми нерівності в освіті.

Зміст проблеми нерівності в освіті.

Сучасні тенденції проблеми нерівності.

Тема 6. Суб'єкти освітньої діяльності.

Поняття та функції суб'єктів освітньої діяльності.

Студентство як соціальна група.

Найважливіші тенденції у динаміці викладацького складу.

Тема 7. Стан та перспективи розвитку освіти.
 Соціальні ризики сучасної освіти.
 Освіта в контексті глобальних проблем людства.
 Найважливіші тенденції реформування освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи												
Тема 1. Філософія освіти, її зміст і значення	11	2	1			8						
Тема 2. Гендерне питання в освіті	11	2	1			8						
Тема 3. Академічна культура	11	2	1			8						
Тема 4. Навчальний заклад як формальна організація	14	4	2			8						
Тема 5. Освіта та соціальна нерівність	14	4	2			8						
Тема 6. Суб'єкти освітньої діяльності	14	4	2			8						
Тема 7. Стан та перспективи розвитку освіти	15	2	1			12						
Разом за змістовим модулем 1	90	20	10			60						
Всього годин	90	20	10			60						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Філософія освіти, її зміст і значення.	1
2.	Гендерне питання в освіті	1
3.	Академічна культура.	1

4.	Навчальний заклад як формальна організація.	2
5.	Освіта та соціальна нерівність.	2
6.	Суб'єкти освітньої діяльності.	2
7.	Стан та перспективи розвитку освіти	1
	ВСЬОГО:	10

6. Самостійна та індивідуальна робота

№ з/п	Орієнтовний перелік тем індивідуального науково-дослідного завдання	Кількість годин
1	Оцінка якості освіти як показник розвитку країни	10
2	Механізм соціальної відповідальності організації	10
3	Роль університетів у формуванні суспільства сталого розвитку	10
4	Дослідження проблем інтеграційних процесів в освітньому просторі України	10
5	Проблеми української системи освіти в контексті європейської інтеграції	10
6	Особливості, переваги та проблеми дистанційної освіти	10
	ВСЬОГО:	60

8. Методи навчання

В процесі роботи над опануванням курсу передбачається використання різних методів навчання: лекційних, семінарських занять, дискусій. Запропонований перелік форм роботи охоплює теми для доповідей та пошукової роботи, роботу з першоджерелами.

9. Методи контролю

Поточна навчальна діяльність аспірантів контролюється на семінарських заняттях у відповідності з конкретними цілями. В усній формі – це опитування згідно з планами семінарських занять, а також активна участь у доповненні питань семінару. В письмовій формі – це написання самостійних, контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне опитування, тестування та самостійна робота			Сума
T1-T6	Індивідуально-дослідне завдання	Підсумковий тест	100
50	20	30	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

1. Базалук О. О., Юхименко Н. Ф. Філософія освіти [Текст] [Текст] : навчально-методичний посібник. – К. : Кондор, 2019. – 164 с.
2. Бевзенко Л. Криза освіти, сучасні соціокультурні трансформації та зміна повсякденних освітніх практик // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 100-117.
3. Бойченко М. Завдання для філософії освіти в Україні у світлі теорії поколінь // Філософія освіти. – 2019. – №2. – С. 8-34.
4. Бойченко М. Цінності як категорія філософської освіти (соціально-філософський та філософсько-антропологічний ракурси) / М. Бойченко // Філософія освіти. – № 1-2 (8). – 2009. – С. 99-107.
5. Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – 114 с.
6. Горбунова, Л. Освіта для стійкого розвитку: до питання про концепти та методологію // Філософія освіти. – 2019. – №1. – С. 52-78.
7. Добронравова І. Когнітивні засади освітніх стратегій // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 134-145.
8. Дольська О. Парадигмальні зміни у сучасній філософії освіти // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 146-162.
9. Зінченко В. Екзистенційно-діалогічна модель філософії освіти: освітньо-виховна та соціально-духовна комунікація у контексті суспільного розвитку // Філософія освіти. – 2018. – №1. – С. 115-133.
10. Карівець І. Проблемне навчання філософії (на прикладі Національного університету "Львівська політехніка") // Філософія освіти. – 2018. – №1. – С. 180-198.
11. Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2007.
12. Клепко С. Ф. Філософія освіти в Європейському контексті. / С. Ф. Клепко – Полтава: ПОППО, 2006. – 338 с.
13. Кремень В.Г. Якісна освіта як вимога ХХІ століття // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – 2007. – Вип. 15-16 (19-20). – С. 3-10.
14. Култаєва М. Провокативна філософія освіти : Fata morgana універсалізму та спокуси сингулярності (К. П. Лісман, Р. Д. Прехт і А. Реквіці) // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 32-69.
15. Матусевич Т. В., Колесник Л. В. Демократія в освіті: ідеальне буття чи педагогічна реальність? // Філософія освіти. – 2019. – №1. – С. 115-127.
16. Мулярчук Є. Покликання людини у сучасному світі: відповідальність та очікувані компетенції педагогів // Філософія освіти. – 2019. – №1. – С. 187-200.

17. Панафідіна О. Логіка сучасної освітньої парадигми: І. Кант проти Дж. Локка // Філософія освіти. – 2018. – №1. – С. 150-165.
18. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII//Відомості Верховної Ради України. – К.: Парламентське видавництво, 2014. – 37-38. – С. 2716-2798.
19. Пролеев С. Шанси освіти у глобальному світі // Філософія освіти. – 2019. – №2. – С. 35-55.
20. Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс] / Марія Репко, Юлія Руда // Українська правда. – 2017. – 15 лютого. – Режим доступу до статті: <http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/>
21. Сагуйченко В. Застосування інституційного підходу у проблемному полі філософії освіти // Філософія освіти. – 2018. – №2. – С. 118-133.
22. Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс] / Інна Совсун // Українська правда. – 2016. – 20 грудня. – Режим доступу до статті: <https://lifepravda.com.ua/society/2016/12/20/221754/>
23. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс [Текст] [Текст] : навч. посібник / за ред. Додонова Р. О., Мозгового Л. І. – К. : ЦУЛ, 2014. – 512 с.
24. Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенко. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2009.
25. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.
26. Шамрай В. Публічний інтелектуал як освітній проект // Філософія освіти. – 2019. – №2. – С. 224-239.
27. Шевченко В. Філософія освіти: проблеми самовизначення / В. Шевченко // Філософія освіти. – № 1. – 2005. – С. 18-28.
28. Ярошенко А. О. Ціннісний дискурс освіти: Монографія / А. О. Ярошенко – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – 156 с.

Робоча програма з навчальної дисципліни “Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи” для здобувачів 3 освітнього рівня (доктора філософії).

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 2023-2024 навчальний рік на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол засідання кафедри філософії, соціології та релігієзнавства від «___» _____ 2023 р.
№ ___

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету психології
Протокол № ___ від «___» _____ 2023 р.

Робоча програма з навчальної дисципліни “Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи” для здобувачів 3 освітнього рівня (доктора філософії).

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 2024-2025 навчальний рік на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол засідання кафедри філософії, соціології та релігієзнавства від «___» _____ 2024 р.
№ ___

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету психології
Протокол № ___ від «___» _____ 2024 р.

Робоча програма з навчальної дисципліни “ Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи” для здобувачів 3 освітнього рівня (доктора філософії).

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 2025-2026 навчальний рік на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол засідання кафедри філософії, соціології та релігієзнавства від «___»_____ 2025 р.
№ ___

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету психології
Протокол № ___ від «___» _____ 2025 р.

Робоча програма з навчальної дисципліни “ Філософія освіти і сучасні проблеми вищої школи” для здобувачів 3 освітнього рівня (доктора філософії).

Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 2026-2027 навчальний рік на засіданні кафедри філософії, соціології та релігієзнавства

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол засідання кафедри філософії, соціології та релігієзнавства від «___»_____ 2026 р.
№ ___

Робочу програму схвалено методичною комісією факультету психології
Протокол № ___ від «___» _____ 2026 р.